

Warszawa, dnia 3 kwietnia 2020 r.

ZALECENIA DLA ZAKŁADÓW DROBIARSKICH W ZWIĄZKU Z ZAGROŻENIEM LUB WYSTĄPIENIEM ZACHOROWANIA NA CHOROBE COVID-19 U PRACOWNIKÓW

ZGODNIE Z OPINIĄ Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA):

obecnie nie ma dowodu, że żywność jest źródłem lub jedną z dróg przenoszenia koronawirusa SARS-COV-2. Również dotychczasowe doświadczenia związane z występowaniem koronawirusów wskazują, że ich przenoszenie poprzez żywność nie występowało.

Ponadto:

Obowiązkowe i rutynowo stosowane procedury bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach drobiarskich obejmujące m.in. konieczność stosowania czystej odzieży ochronnej, ochrony głowy, maseczek, rękawiczek i obuwia ochronnego oraz systematyczne mycie i dezynfekcja rąk pracowników, a także pomieszczeń i powierzchni produkcyjnych powodują, że produkcja drobiu jest w pełni bezpieczna dla zdrowia i życia konsumentów.

Branża spożywcza, w tym sektor drobiarski, jest strategicznym obszarem funkcjonowania dla kraju, zaliczanym do tzw. infrastruktury krytycznej. Ciągłość pracy zakładów w sytuacji kryzysowej, jaką jest bez wątpienia pandemia koronawirusa SARS-COV-2, jest kluczowa z punktu widzenia zaspokojenia najważniejszych potrzeb społeczeństwa, a także dla gospodarki kraju w aspekcie możliwości eksportowych. Na producentach ciąży obowiązek wykazania organom kontroli urzędowej dostosowania się do poniższej listy zaleceń i rekomendacji, których wdrożenie jest konieczne dla ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa jak i utrzymania ciągłości pracy zakładu, nawet w przypadku zidentyfikowania choroby COVID-19 u pracowników.

I. ZALECENIA PROFILAKTYCZNE DLA ZAKŁADÓW

- Należy wyznaczyć **Koordynatora**, który w przypadku wystąpienia w zakładzie sytuacji kryzysowych opisanych poniżej, będzie odpowiedzialny za wdrożenie planów awaryjnych i nadzorowanie ustalonej ścieżki postępowania. Zaleca się wyznaczenie osoby zastępującej Koordynatora, która będzie mogła równie skutecznie podjąć działania w przypadku nieobecności Koordynatora.
- Należy **wzmocnić procedury zakładowe dotyczące higieny** pracowników, dezynfekcji rąk i powierzchni oraz mycia i dezynfekcji pomieszczeń i linii produkcyjnych. W zakładzie należy stosować środki wykazujące skuteczność przeciwko SARS-COV-2. Stężenia i czas ekspozycji muszą być zgodne z zaleceniami Producenta..
- Należy wdrożyć **dodatkowe jak najczęstsze dezynfekcje** głównych ciągów komunikacyjnych, szatni, toalet, stołówek, sklepików, wszystkich klamek/uchwytów, przycisków, w tym każdorazowo po przejściu dużej grupy osób (>10 osób).
- W pomieszczeniach produkcyjnych oraz biurowych i innych należy zapewnić **odległość pomiędzy stanowiskami pracy wynoszącą co najmniej 1,5 m**.
- W przypadku, gdy nie jest możliwe rozstawienie stanowisk pracy, należy zapewnić **środki ochrony osobistej skuteczne przeciwko SARS-COV-2**.
- Zakład należy podzielić na obszary, pomiędzy którymi nie następuje przemieszczanie ani wymiana pracowników / alternatywnie pracowników w ramach jednej zmiany należy podzielić na grupy.
- Jeśli nie ma możliwości wprowadzenia podziału zakładu na wydzielone fizycznie obszary, należy **rozgraniczyć w czasie** wejścia i wyjścia pracowników, wymuszając brak możliwości kontaktu pomiędzy poszczególnymi grupami utworzonymi w ramach jednej zmiany. Pracownicy w ramach jednej grupy powinni cały czas starać się zachować odpowiedni dystans między sobą (najlepiej 1,5 m).
- Należy wprowadzić zakaz kontaktów pomiędzy pracownikami z różnych obszarów produkcyjnych / wydzielonych grup.
- **Obszary wspólne** (szatnie, toalety, ciągi piesze, pomieszczenia socjalne, stołówki, sklepiki) **powinny być użytkowane przez pracowników poszczególnych obszarów w konkretnych godzinach** (wprowadzenie rotacyjności lub „okien czasowych” korzystania z powyższych konkretnych grup pracowników w ramach jednej zmiany).
- Obszary wspólne powinny być, tam gdzie to możliwe, **stale wentylowane**, najlepiej z wytworzeniem nadciśnienia w pomieszczeniach zakładu.
- Należy wprowadzić dokładną, wielokrotną w ciągu dnia (rekomendowane co 1 godz.), **dezynfekcję** telefonów, wszystkich ekranów dotykowych, biurek, klawiatur itp.

- Należy zamontować w pomieszczeniach wspólnych (wszystkie ciągi komunikacyjne, szatnie, stołówki, toalety etc.) **dotatkowe dozowniki z płynem dezynfekcyjnym** wykazującym skuteczność przeciwko SARS-COV-2.
- Należy zachować **bezpieczny dystans** (najlepiej 1,5 m) w pomieszczeniach wspólnych pomiędzy pracownikami zgrupowanymi w ramach jednego obszaru/przedziału.
- Należy wprowadzić zakaz witania się poprzez podanie ręki.
- Należy **unikać / zakazać podróży** międzynarodowych oraz pomiędzy zakładami produkcyjnymi, w przypadku firm posiadających kilka zakładów na terenie kraju.
- Należy **unikać spotkań, szkoleń** – wprowadzić zamiast tego tele- lub videokonferencje i szkolenia on-line.
- Należy ograniczyć przeprowadzanie audytów zewnętrznych do niezbędnego minimum, zgodnie z oceną ryzyka.
- Należy wdrożyć **obowiązkowe pomiary temperatury dla wszystkich osób**, które wchodzi/wjeżdżają na teren zakładu. Pomiaru powinien dokonywać odpowiednio przeszkolony pracownik, termometrem bezdotykowym. Za temperaturę granicznie akceptowalną należy przyjąć wynik **37,3°C**. W przypadku uzyskaniu temperatury >37,3°C należy postępować zgodnie ze schematem opisanym w pkt II.
- Każda osoba wchodząca/wjeżdżająca na teren zakładu ma obowiązek dokonania dezynfekcji rąk.
- Należy wydzielić **osobne toalety** (lub postawić przenośne toalety) dla osób nie będących pracownikami zakładu (kierowcy, służby zaopatrzeniowe) z możliwością umycia i dezynfekcji rąk. Toalety te nie mogą być używane przez pracowników zakładu.
- W sytuacji braków w dostępności maseczek ochronnych, należy dopuścić do stosowania przez pracowników własnych osłon na twarz wielokrotnego użytku, pod warunkiem ich codziennej dezynfekcji (wyparzanie we wrzątku, pranie, przyskanie stężeniem alkoholu o stężeniu 60-70% lub innym środkiem o uznanej skuteczności przeciwko SARS-COV-2) .
- W przypadku braków w dostępności płynów dezynfekcyjnych, należy rozważyć uruchomienie produkcji wewnętrznej, zgodnie z rekomendacjami WHO (https://www.who.int/gpsc/5may/Guide_to_Local_Production.pdf)

II. MODEL POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA CHOROBY COVID-19 U JEDNEGO Z PRACOWNIKÓW

Takie podejrzenie może nastąpić w jednej z następującej sytuacji:

1. Stwierdzenia podwyższonej temperatury u pracownika ($>37,3^{\circ}\text{C}$ w dwukrotnym pomiarze wykonanym przez przeszkolonego pracownika w odstępie czasu wskazanym przez producenta termometru),
2. Poinformowania przez pracownika o złym samopoczuciu (dreszcze, kaszel, duszności, gorączka $>37,3^{\circ}\text{C}$),
3. Poinformowaniu przez innych pracowników o podejrzanym zachowaniu pracownika (ukrywanie kaszlu, bladeść, zaczerwienienie, duszność, widoczne przyjmowanie leków przeciwbólowych/przeciwgorączkowych).

W przypadku jednej z opisanych sytuacji należy :

- W trybie pilnym poinformować o zaistniałej sytuacji wyznaczonego Koordynatora.
- Przeprowadzić krótki wywiad epidemiologiczny (sugerowane pytania znajdują się w załączniku do Zaleceń)
- Koordynator niezwłocznie powiadamia powiatową stację sanitarno – epidemiologiczną (SANEPID) i kieruje się wskazówkami udzielonymi telefonicznie przez przedstawiciela SANEPIDu.
- Zapewnić, aby kontakt z podejrzanym o chorobę COVID-19 pracownikiem miał tylko odpowiednio przeszkolony pracownik, który ma nieograniczony dostęp do środków ochrony osobistej w postaci: kombinezonu, rękawiczek, maseczki ochronnej o możliwie najwyższym poziomie ochrony (zalecane FFP2), okularów/gogli ochronnych.
- Zapewnić aby pracownik podejrzan o chorobę COVID-19 natychmiast zabezpieczył twarz maseczką ochronną, a ręce rękawiczkami oraz został natychmiast przeprowadzony przez zabezpieczonego i ubranego już pracownika do przygotowanej izolatki (najlepiej aby takie pomieszczenie znajdowało się jak najbliżej wjazdu do zakładu, ale w miarę jak najdalej od ciągów pieszych; pomieszczenie może przyjąć formę namiotu rozstawionego na zewnątrz zakładu produkcyjnego, wyposażonego w stół, krzesła i wodę do picia).
- Koordynator rozpoczyna działanie zgodnie z wewnętrzną procedurą zakładową, w ramach której ustala w pierwszej kolejności listę osób, z którymi pracownik miał kontakt/pracował oraz obszar produkcyjny, na którym pracował.
- Koordynator ponadto ustala: sposób dotarcia do miejsca pracy (transport własny, transport publiczny), miejsce zamieszkania, współdzielenie miejsca zamieszkania z innymi pracownikami zakładu.

- W następstwie wystąpienia powyższych należy przeprowadzić dedykowaną procedurę odkażania szatni, pomieszczeń i ciągów pieszych oraz wszelkich miejsc, gdzie przebywał pracownik podejrzany o chorobę COVID-19. Szafka pracownika powinna zostać opróżniona przez osobę ubraną w odzież ochronną i zdezynfekowana.
- Wszelkie osoby mające kontakt z pracownikiem o stwierdzonych objawach klinicznych i epidemiologicznych choroby COVID-19 mają poddać się kwarantannie domowej do czasu uzyskania wyników badań w kierunku SARS-COV-2 u pracownika podejrzanego o chorobę COVID-19.
- W przypadku wyniku ujemnego, wszystkie osoby z kontaktu mogą wrócić wcześniej do pracy, po uzyskaniu zgody SANEPIDu.
- W przypadku wyniku dodatniego u pracownika, należy kontynuować kwarantannę domową u pracowników z kontaktu z osobą chorą na COVID-19 do 14 dni oraz w miarę możliwości i dostępności przeprowadzić testy w kierunku SARS-COV-2. Dopuszczenie pracownika do pracy wcześniej niż przed upływem 14 dni kwarantanny możliwe jest dopiero po otrzymaniu ujemnego wyniku badania w kierunku SARS-COV-2, na podstawie decyzji SANEPIDu.

III. MODEL POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYKRYCIA CHOROBY COVID-19 U JEDNEGO Z PRACOWNIKÓW

W przypadku otrzymania informacji o wykryciu choroby COVID-19 u jednego z pracowników, Koordynator:

- ustala obszar produkcyjny pracownika i wszystkich pracowników, którzy mieli kontakt z pracownikiem przez ostatnie 14 dni
- informuje pracowników z bliskiego kontaktu o konieczności kontaktu z SANEPIDem, celem poddania się kwarantannie przez 14 dni; jeśli istnieje możliwość przeprowadzenia testów, należy je wykonać i w przypadku wyniku ujemnego przywrócić pracowników poddanych kwarantannie do pracy przed upływem 14 dni, ale wyłącznie pod warunkiem zgody SANEPIDu;
- wyłącza z użytkowania szatnie, pomieszczenia i ciągi piesze oraz obszary produkcyjne, gdzie przebywał pracownik chory na COVID-19 i zaleca przeprowadzenie dedykowanej procedury odkażania; szafka pracownika powinna zostać opróżniona przez osobę ubraną w odzież ochronną i zdezynfekowana;
- przywrócenie do użytkowania wyłączonych obszarów następuje po uzyskaniu zgody SANEPIDu lub innego organu urzędowej kontroli;
- organizuje pracę zakładu w sposób nie zaburzający jego normalnego funkcjonowania i nie wpływający znacząco na wielkość np. uboju (w przypadku rzeźni).

IV. MODEL POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYKRYCIA CHOROBY COVID-19 U OSOBY Z BLISKIEGO OTOCZENIA PRACOWNIKA

- Pracownik powinien niezwłocznie o tym fakcie powiadomić SANEPID oraz Koordynatora.
- W takim przypadku pracownik jest poddawany 14-sto dniowej kwarantannie.
- Należy zalecić pracownikowi uważną samoobserwację oraz mierzenie temperatury co najmniej 3x w ciągu dnia.
- Pracownik bezwzględnie musi stosować się do nakazów i zakazów wydanych przez SANEPID.
- W miarę możliwości należy zlecić przeprowadzenie testów w kierunku SARS-CoV-2 i dopiero po uzyskaniu wyniku ujemnego i pozytywnej rekomendacji SANEPIDu przywrócić pracownika do pracy w okresie krótszym niż 14 dni.

ZAŁĄCZNIK**SUGEROWANE PYTANIA, KTÓRE NALEŻY ZADAĆ OSOBIE, U KTÓREJ W RUTYNOWYM POWIARZE TEMPERATURY, STWIERDZONO WARTOŚĆ POWYŻEJ 37.3°C.**

1. Czy jest jakiekolwiek uzasadnienie dla podwyższonej temperatury?
 - **TAK** – jeśli osoba uzasadni podwyższoną temperaturę swoim stanem zdrowia (inne niż potencjalna choroba COVID-19) lub inną sytuacją (np. stres wywołany mierzeniem temperatury, bieg itp.), należy postąpić odpowiednio do uzyskanej odpowiedzi: ponownie zmierzyć temperaturę, lub odesłać taką osobę do domu/nie wpuścić na teren zakładu, w przypadku osoby z zewnątrz
 - **NIE** – wówczas należy zadać kolejne pytania
2. Czy odczuwa Pani/Pan jakiekolwiek niepokojące objawy, typu duszności, kaszel, osłabienie, dreszcze, bóle mięśni?
 - **TAK** – podejrzenie choroby COVID
 - **NIE** – wiążące jest w tym przypadku uzyskanie odpowiedzi na pytanie nr 3
3. Czy miała Pani/Pan w ostatnim czasie potencjalną możliwość narażenia na kontakt z osobą chorą na chorobę COVID-19 lub zakażoną koronawirusem SARS-CoV-2?
 - **TAK** – podejrzenie choroby COVID-19
 - **NIE** – w przypadku uzyskania w pyt. 1 odpowiedzi NIE, w pytaniu 2 odpowiedzi NIE, wówczas decyzja o dalszym postępowaniu należy do Koordynatora. Ryzyko występowania u takiej osoby choroby COVID-19 jest bardzo niskie, jednak należy ją odesłać do domu/nie wpuścić na teren zakładu.

Co to znaczy, że ktoś miał bliski kontakt z osobą zakażoną koronawirusem SARS-CoV-2?

- a) pozostawał w bezpośrednim kontakcie z osobą chorą lub w kontakcie w odległości mniej niż 2 metrów przez ponad 15 minut;
- b) prowadził rozmowę z osobą z objawami choroby twarzą w twarz przez dłuższy czas;
- c) osoba zakażona należy do grupy najbliższych przyjaciół lub kolegów, z którymi pracownik miał kontakt fizyczny w przeciągu ostatnich 14 dni;
- d) osoba mieszkająca w tym samym gospodarstwie domowym, co osoba chora, lub w tym samym pokoju hotelowym lub przebywająca w kwarantannie;
- e) osoba pracowała lub przebywała jako odwiedzający w jednostce opieki zdrowotnej, w której leczono pacjentów zakażonych koronawirusem SARS-CoV-2.
- f) inne przypadki wskazujące na bezpośredni kontakt z osobą zakażoną lub podejrzaną o zakażenie.